

Resolusjoner som foreslås oversendt til sentralstyret (resolusjonene er ikke prioritert, bare nummerert)

Innhold

10.	Fokus på god helse for alle	2
11.	Tre kjønn!	3
12.	Styrking av samisk i barnehage, grunnskole og videregående skole	4
13.	Hent de norske barna i Syria hjem nå!	5
14.	Refleks i autovern.....	6
15.	Dommere i straffesaker.....	7
16.	Alvorlig sjuke tilbake til arbeidslivet.....	8

10. Fokus på god helse for alle

Senterkvinnene har i mange år vore opptatt av helse, og då særleg kvinner si helse. Mange kvinner lir av sjukdomar det er lite kunnskap om, både i samfunnet og i helsevesenet. Sjukdomar som endometriose, kreft i livmorhalsen og lipødem, er alle døme på slike sjukdomar. Mange føler seg åleine, og ikkje trudd. Det er mange som ikkje får hjelp før dei har lidd lenge, og sjukdomane har fått utvikla seg til ei meir alvorleg grad. Mange får også kjenne at den psykiske helsa får ein knekk ved manglande hjelp og forståing i helsevesenet og samfunnet.

Å få ein sjukdom, eller kronisk diagnose, kan vere ei stor sorg. Mange av desse sjukdomane er ofte livsforvandlande, og har stor innverknad på livet til dei det gjeld. Anten fordi dei varer livet ut og ein må lære seg å leve livet på ein ny og tilpassa måte. Eller fordi sjukdomar ein blir frisk av med rett behandling, kan gi seinskader som fylgjer ein livet ut. Ei tilleggsbelastning ved sjukdom kan vere store utgifter til behandling og medisin. Vi må difor sikre gode ordningar som gir lik rett til helsetenester i praksis.

Senterkvinnene vil jobbe for at helsevesenet og samfunnet skal prioritere forskning på kvinner si helse. Vi vil jobbe for å spreie kunnskap om sjukdommar som i hovudsak råkar kvinner. Senterkvinnene krev at helsevesenet må innrettast for å kunne hjelpe stadig fleire.

Senterkvinnene krev at:

- staten må ta ansvar for dei som ikkje får naudsynt helsehjelp
- det vert sett fokus på at alle menneske skal møtast på ein god måte i kontakt med helsevesenet
- helsevesenet må sikre seg ny og oppdatert kunnskap om kvinner si helse og sjukdommar som råkar kvinner særskilt, og det må forskast meir på kvinner si helse
- eigenandelstaket for frikort skal ikkje aukast med meir enn lønns- og prisvekst per år
- det skal vere momsfristak for helsetenester

Sogn og Fjordane Senterkvinner

11. Tre kjønn!

Tre kjønn? Vi er vant til å dele verden i to kjønn: *Kvinne* og *mann*. Vi er glade i å dele opp folk i kategorier, med rette streker. Det er kanskje greit for de som passer godt inn i en av båsene vi lager, men for de som ikke passer så godt inn, kan det være vondt. Å forholde seg til nyanser er mer krevende, men som regel også mer sant.

Når det gjelder kjønn og sex, har vi mange tabu, og historisk har det som regel vært lite rom for nyanser. Kjønn og sex er kanskje de områdene som samfunn og religion aller strengest har prøvd å kontrollere og diktere, særlig kvinners seksualitet.

På en måte er det riktig å si at det bare er to kjønn: *Kvinne* med xx-kromosomer og *mann* med xy-kromosomer. Men så vet vi jo at det ikke er så enkelt, ikke en gang med kromosomfordelingen.

Når et barn blir født, deler en i tre kjønnskategorier: *Jente*, *gutt* og *vet ikke* (uavklart kjønn). Noen barn blir født som «*vet ikke*». Før var en mest opptatt av at å hjelpe dem til å se ut som et av kjønnene. Nå er en mer opptatt av at de skal finne ut i følelsene sine, hvilket kjønn de er.

Kjønn har flere aspekter: Biologisk kjønn, juridisk kjønn, sosialt kjønn ... For de fleste av oss sier genene og kjønnsbevisstheten vår det samme. Kjønnroller kan være trange, og mange av oss tør å trosse litt av dem, men føler oss likevel hjemme i det kjønn vi ble født som. Men for noen av oss er gener og kjønnsbevissthet i motstrid med hverandre, *kjønnsinkongruens*. De som ønsker å bytte kjønn, kan det i Norge nå. Vi har også heldigvis fått en lov som gir rett til å bytte juridisk kjønn uten å sterilisere seg (noe vi på folkemunne har kalt å *kjønnsoperere* seg, men som vi nå kaller å *gå igjennom kjønnsbekreftende kirurgi*). Det er en god lov!

Som en konsekvens av det, bør også de som er født kvinne og så føder barn, men er blitt juridisk mann, få lov til å kalle seg pappa/far – og også registrere seg som det. De som er født som mann og så får barn, men er blitt juridisk kvinne, bør også få lov til å kalle seg mamma/mor – og å registrere seg som det. Hvorfor skal vi være så gjerrige på betegnelsene? Det skader ikke verken mødre, fedre, barn eller samfunnet at vi tar hensyn til de som føler behov for å bli tatt på alvor i bytte av kjønn.

En del av de som ikke føler seg hjemme i det kjønn de er født, føler seg heller ikke hjemme i det motsatte kjønn. De ønsker en flerdelt juridisk kjønnskategorisering. Vi tror tiden er moden til å i alle fall tredele de juridiske kjønnskategoriene: *Kvinne*, *mann*, eller *annet*. Det skader ingen som er kvinne eller mann, og det er en hjelp for de som føler seg hjemme i en annen kjønnskategori enn kvinne eller mann. Hvorfor skal vi på liv og død presse alle inn i en todelt inndeling, når noen ikke føler seg hjemme i det eller er født som det?

1 12. Styrking av samisk i barnehage, grunnskole og videregående skole

3

4 Alle barn med samisk opphav har rett til opplæring i samisk språk. Grunnskolen og barnehager
5 utenfor de samiske kjerneområdene er i en sårbar situasjon når det gjelder slik opplæring. Det
6 oppleves en manglende helhet og kontinuitet i opplæringen, og en manglende oversikt over antall
7 elever med samiskfag på grunnskolen. I tillegg er det mangel på samisk undervisningspersonale på
8 alle nivå. Vi er særlig bekymret over at antall elever som får undervisning i samisk er synkende.

9

10 Vi registrerer at de fleste samiske barnehagene har god språkkompetanse og at det bevisst ansettes
11 kun personell med samisk bakgrunn og kompetanse. likevel er det mangel på samisktalende
12 barnehagepersonell. Barnefamilier som velger å bosette seg utenfor samiske kjerneområder, har et
13 stort ønske og behov for at barna skal lære og utvikle sitt morsmål fremfor å oppleve at de mister
14 det.

15

16 Vi registrerer at elever som begynner på videregående utdanning ofte velger bort samiskfaget fordi
17 den oppleves som en belastning og som et tilleggsfag. For ungdom er det viktig at skolene
18 anerkjenner deres bakgrunn og skaper aksept for deres språk og kultur. Den videregående skolen bør
19 styrkes med flere samiskspråklige ansatte og lærere.

20

21 Senterkvinnene mener at

- 22 • kommunene skal anse samisk på skolen som en basistjeneste og ikke en tilleggstjeneste.
- 23 • kommunene må styrke samisk språk og kulturkompetanse ved rekruttering og ansettelse av
24 barnehage- og allmennlærere
- 25 • den økende etterspørselen etter samisk språkkompetanse må formidles til eksempelvis den
26 samiske høyskolen i Kautokeino slik at de kan markedsføre de utdanningstilbud som
27 samfunnet har behov for
- 28 • den samiske opplæringen må styrkes ved at det gis støtte til etablering av flere samiske
29 språksentrene

30

31

32 Finnmark Senterkvinner

13. Hent de norske barna i Syria hjem nå!

Tusenvis av barn vokser nå opp under elendige og farlige forhold i flyktningleirer i Syria. Fire av disse barna er norske. Vi ber om at Regjeringen henter disse hjem.

De norske barna som fortsatt befinner seg i de syriske interneringsleirene har tilbragt barndommen sin i et miljø som FN beskriver som torturliknende. Ifølge Redd Barna har mer enn 50 drap blitt utført i leirene bare det siste året, og 62 barn har dødd per desember 2021. Redd Barna rapporterer om at barna de møter i disse leirene er dypt traumatiserte, apatiske og redde.

Norge har til nå hentet åtte barn. De gjenværende norske barna burde selvfølgelig også hentes hjem til en trygg barndom. Det er det eneste riktige å gjøre av hensyn til barnas beste. Tidligere var utfordringen at mødrene deres ikke ville hjem. Det var dermed ikke et juridisk grunnlag for å hente dem. Dette er ikke lenger tilfellet. Det er ikke vanskelig å se dilemmaene i denne saken. Mødrene har reist frivillig. De bør vi ikke gis spesielle hensyn. Likevel, vi mener at vi, som nasjon, har et moralsk og juridisk ansvar for å sette barna først.

Vi kan ikke se på med åpne øyne at tusenvis av barn nå blir frarøvet sin barndom og straffet for det foreldrene har gjort. De må få den hjelpen de trenger og har krav på. Det er ikke til barnets beste å skille dem fra sine mødre. De må få komme hjem.

Senterkvinnene krever derfor at:

1. Senterpartiet skal jobbe for at også de resterende fire barna kommer hjem så fort som mulig, og senest i løpet av 2022.

Nina Brattvoll, Akershus Senterkvinner

1 14. Refleks i autovern

2

3 Mange fylkes- og riksveger i Noreg er utan veglys.

4

5 Ytre påverknad som vatn, frost og salting av vegar vinterstid er medverkande årsak til at
6 markering langs vegen får ein svakare effekt, og forsvinn nokre stader.

7

8 Refleks i autovern gir ei god markering av veg i mørke, særskilt ved køyring på våt vegbane i
9 mørke.

10

11 Kvifor føreslår Senterkvinnene refleks i autovern?

12 - Refleks i autovern er eit godt supplement til kvit stripe langs veg utan veglys.

13 - Refleks i autovernet vil gje ei tydelegare markering av veg og vegskulder.

14 - Refleks gir betre markering, gir god sikt og betre tryggleik på vegen i mørket.

15 - Lågare kostnad å montere og drifte refleks i autovern enn veglys.

16 ○ autovern har 2- 4 hol pr. lengde som refleks kan monterast på.

17

18 Senterkvinnenene vil ha betre markering i mørke av vegar utan veglys.

19

20

21 Hordaland Senterkvinner

22

23

1 15. Dommere i straffesaker

2

3 I straffesaker er det for tida to lagrettsdommarar, som tidlegere var tre dommarar. Dersom ein av
4 dommarane vert fráværande under straffesaka, er det ikkje lov å sette inn ein ny dommar.

5

6 Ein av konsekvensane er at ein dommar står åleine og kan etter norsk lov ikkje diskutere saka med
7 andre dommarar, noko som er både eit stort ansvar, vanskeleg og kan vere ei stor belastning. I
8 ytterste konsekvens må saka stoppast for å bli teke opp att seinare. Saka må då starte heilt på ny, det
9 må oppnemnast nye dommarar, lekfolk og alle andre involverte partar i saka.

10

11 Senterkvinnene meiner det er grunnlag for å sjå på endringar som er gjort tidlegare, det er
12 rimelegare og sikrare å få tilbake tredje lagrettsdommar i straffesaker.

13

14

15 Senterkvinnene i Hordaland

16

16. Alvorlig sjuke tilbake til arbeidslivet

Senterkvinnene mener det må bedre ordninger til for de som er alvorlig syke som vil prøve å komme tilbake i arbeidslivet. F.eks. kreftpasienter, andre alvorlige sykdommer, etter alvorlige ulykker osv. Etter ett år med sykepenger, må en gå tilbake i arbeid eller gå over på arbeidsavklaringspenger. For å få rett til sykepenger igjen, må en arbeide i 6 mnd. For mange kan det ta tid å komme tilbake i arbeid også etter at sykepengeperioden er over. Det kan være behov for å arbeide noe, og være sykmeldt resten. F.eks.: 50 % sykmeldt, 50 % i arbeid. Dersom det viser seg at det blir vanskelig å arbeide slik intensjonen var, mister personen lønn for den halvdelen de skal arbeide, men blir ikke kompensert med arbeidsavklaringspenger. De får heller ikke sykepenger da dette må opparbeides i 6 mnd før de kan få dette.

Senterkvinnene mener det skal være lønnsomt å arbeide. Derfor mener vi det bør være en ordning der det kan benyttes et meldekortsystem slik som for arbeidsledige. Da kan de melde inn hvor mye de klarer å arbeide, og blir kompensert med arbeidsavklaringspenger for de dagene de ikke klarer å møte på jobb. Da vil det lønne seg å arbeide, samtidig som syke ikke blir straffa fordi de ikke klarer å jobbe like mye som tenkt.

Senterkvinnene i Hordaland